

Rezime Izvještaja guvernera – Mart 2017

Ažurirano: 06.06.2017. godine

U Izvještaju guvernera za mart 2017. godine dat je prikaz ključnih aktivnosti Centralne banke na realizaciji ciljeva i zadataka definisanih Politikom Centralne banke Crne Gore u 2017. godini i Smjernicama za ostvarivanje politike Centralne banke Crne Gore u 2017. godini, na mjesečnom nivou.

Aktivnosti Centralne banke sprovedene u martu realizovane su u skladu sa planiranim obavezama utvrđenim Programom rada Centralne banke za 2017. godinu.

Prema preliminarnim podacima MONSTAT-a, realna stopa rasta BDP-a Crne Gore na osnovu kvartalnih procjena u 2016. godini iznosi 2,5%. Rast je ostvaren u sva četiri kvartala 2016. godine u odnosu na isti period 2015. godine i to 1,1%, 2,7%, 2,4% i 3,4%, respektivno.

Cijene su u martu 2017. godine, u odnosu na prethodni mjesec, veće za 0,1%, dok je godišnja stopa inflacije u martu iznosila 2,7%.

U prva tri mjeseca 2017. godine u odnosu na isti period 2016. godine zabilježen je pad industrijske proizvodnje od 10,9%. Pad proizvodnje zabilježen je u sektoru prerađivačke industrije (-25,1%) i sektoru snabdijevanja električnom energijom, gasom i parom (-10,8%), dok je u sektoru vađenja rude i kamena zabilježen rast od 187,4%. Broj dolazaka turista u kolektivnom smještaju, u prva tri mjeseca 2017. godine, veći je za 10,3% u odnosu na isti period 2016. godine, dok je rast noćenja iznosio 8,3%.

Prema podacima MONSTAT-a, u vazdušnom saobraćaju je broj prevezenih putnika na aerodromima, u prvom kvartalu 2017. godine u odnosu na isti period prethodne godine, povećan za 13,5%, dok je prevoz robe povećan za 0,5%. U istom periodu, broj prevezenih putnika u drumskom saobraćaju povećan je za 0,7%, dok je prevoz robe veći za 1,6%. U željezničkom saobraćaju je u prvom kvartalu ove godine, u odnosu na isti kvartal prethodne godine, prevoz putnika manji za 20,3%, dok je prevoz robe veći za 85,2%.

U šumarstvu je za prva tri mjeseca 2017. godine proizvedeno ukupno 21.904 m³ šumskih sortimenata, što je za 44,1% više u odnosu na isti period prethodne godine. Prema preliminarnim podacima MONSTAT-a, građevinarstvo je u prvom kvartalu 2017. godine zabilježilo rast vrijednosti izvršenih građevinskih radova od 37,5% i rast efektivnih časova rada od 24,8% u odnosu na isti period 2016. godine.

Prosječan broj zaposlenih u martu 2017. godine iznosio je 179.783 lica, što je za 0,9% više u odnosu na prethodni mjesec, a za 4,5% više u odnosu na mart 2016. godine. Broj nezaposlenih lica u Crnoj Gori je u martu 2017. godine iznosio 52.905, što predstavlja rast od 1,3% u odnosu na prethodni mjesec i rast od 24,8% u odnosu na mart 2016. godine.

Na kraju marta 2017. godine, od 82.589 pravnih lica i preduzetnika*, njih 15.595 ili 18,9% je bilo u blokadi. U poređenju sa prethodnim mjesecom, broj blokiranih pravnih lica i preduzetnika je povećan za 0,3%, dok na godišnjem nivou bilježi rast od 3,3%. Ukupan dug po osnovu kojega je izvršeno blokiranje računa je na kraju marta 2017. godine iznosio 620,1 milion eura, i bio je za 0,5% veći na mjesečnom nivou, dok je na godišnjem nivou veći za 13,4%.

Koncentracija duga na dan 31.03.2017. godine je bila relativno velika, jer se na 10 najvećih dužnika (0,06% ukupno evidentiranih dužnika) odnosilo 12,8% ukupnog duga po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa. Takođe, 50 najvećih dužnika (0,3% ukupno evidentiranih dužnika) učestvovalo je sa 35,6% u ukupnom dugu po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa.

Bilansna suma banaka je iznosila 3.796,9 miliona eura na kraju marta 2017. godine i bila je 0,6% veća u odnosu na prethodni mjesec. U strukturi aktive agregatnog bilansa banaka dominantno mjesto zauzimaju krediti, koji su na kraju marta 2017. godine iznosili 2.506 miliona eura i ostvarili su rast od 3% u odnosu na prethodni mjesec, dok su u odnosu na mart prethodne godine bili viši za 5,5%.

U strukturi pasive, dominantno učešće od 75,3%, zauzimaju depoziti. Depoziti u bankama su u martu 2017. godine iznosili 2.857,4 miliona eura, i veći su u odnosu na prethodni mjesec za 0,7%, dok u odnosu na mart 2016. godine bilježe rast od 9,5%. Od ukupnog iznosa depozita položenih u bankama na depozite privrede

se odnosilo 926 miliona eura ili 32,4%. Sektor stanovništva učestvovao sa 1.561,6 miliona eura ili 54,6%. Ukupan kapital banaka na kraju marta 2017. godine iznosio je 496,4 miliona eura, i manji je u odnosu na prethodni mjesec za 0,4%, dok je za 5,7% veći u odnosu na isti period prethodne godine.

Kreditni banaka koji kasne sa naplatom (bez kamata i vremenskih razgraničenja) su u martu iznosili 294,9 miliona eura i u odnosu na prethodni mjesec zabilježili su rast od 10,6%, dok u odnosu na mart 2016. godine bilježe pad od 19,7%. Nekvalitetni krediti (bez kamata i vremenskih razgraničenja) su na kraju marta 2017. godine iznosili 248,2 miliona eura i činili su 9,9% ukupnih kredita. U odnosu na prethodni mjesec, nekvalitetni krediti banaka zabilježili su pad od 0,5%, dok su na godišnjem nivou bili niži za 12,8%.

Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na ukupno odobrene kredite na kraju marta 2017. godine je iznosila 7,21%, i bila je manja za 0,09 p.p. u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok je u odnosu na kraj marta 2016. godine zabilježila pad od 1,11 p.p. Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na novoodobrene kredite u martu 2017. godine je iznosila 7,09%, što predstavlja rast od 0,21 p.p. na mjesečnom nivou, odnosno pad od 0,95 p.p. u odnosu na mart 2016. godine. Prosječna ponderisana efektivna pasivna kamatna stopa je iznosila 0,89% na kraju marta 2017. godine i niža je za 0,02 p.p. u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok je u odnosu na kraj marta 2016. godine ostvarila pad od 0,27 p.p.

Obavezna rezerva banaka je iznosila 267,6 miliona eura na kraju marta 2017. godine, i bilježi pad od 3,1 milion eura ili 1,2% na mjesečnom nivou, dok je u odnosu na isti period prethodne godine veća za 22,2 miliona eura ili 9%. Tokom marta 2017. godine sve banke su izdvajale i održavale obaveznu rezervu u propisanom iznosu. Od ukupnog iznosa izdvojene obavezne rezerve, na računu obavezne rezerve u zemlji izdvojeno je 51,8%, dok je na računu Centralne banke u inostranstvu izdvojeno 48,2%.

Bruto premija osiguranja je iznosila 7 miliona eura u martu 2017. godine. U njenoj strukturi i dalje dominiraju premije neživotnog osiguranja (82,7%), dok se ostatak odnosi na fakturisane premije životnog osiguranja (17,3%).

U martu 2017. godine na Montenegroberzi ostvaren je promet od 3,6 miliona eura kroz 748 transakcije. Ostvareni promet bio je za 62,2% manji nego u prethodnom mjesecu. Tržišna kapitalizacija na dan 31.03.2017. godine je iznosila 2.910,6 miliona eura, i na mjesečnom nivou bilježi pad od 1,4%.

Berzanski indeks MONEX, čija je vrijednost na kraju marta 2017. godine bila 11.942,29 indeksnih poena, bilježi rast od 4,8% u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok je Indeks MONEXPIF iznosio 2.750,26 i zabilježio rast od 0,7% na mjesečnom nivou. Indeks MNSE10 je iznosio 985,98 indeksnih poena i bilježi rast od 1,7% u odnosu na prethodni mjesec.

Prema procjeni Ministarstva finansija, u martu 2017. godine, fiskalni deficit Crne Gore iznosio je 31,1 milion eura ili 0,8% procijenjenog godišnjeg BDP-a. Izvorni prihodi budžeta Crne Gore u martu iznosili su 135,3 miliona eura ili 3,4% procijenjenog godišnjeg BDP-a, što je u odnosu na plan za mart veće za 3,5%. U odnosu na ostvarenje izvornih prihoda u martu 2016. godine, zabilježen je rast od 11,3%. Izdaci budžeta iznosili su 166,4 miliona eura ili 4,2% procijenjenog godišnjeg BDP-a, što je za 1,4% više u odnosu na plan za mart 2017. godine, a za 7% više u odnosu na ostvarenje izdataka u martu 2016. godine.

Prema podacima Ministarstva finansija, na kraju marta 2017. godine, državni dug (bruto) je iznosio 2.483 miliona eura ili 63,2% BDP-a. Od toga, na unutrašnji dug odnosilo se 481,3 miliona eura ili 12,3% BDP-a, dok se na spoljni dug odnosilo 2.001,7 miliona eura ili 50,9% BDP-a.

U cilju podsticanja i očuvanja zdravog bankarskog sistema, kontinuirano je nadgledano i analizirano stanje u bankarskom sistemu Crne Gore. Upravljanje međunarodnim rezervama vršeno je na principima likvidnosti i sigurnosti. Uspješno su izvršene i aktivnosti u vezi sa ulogom Centralne banke kao fiskalnog agenta. Raspoloživost RTGS i DNS sistema iznosila je 100% u martu.

U martu su sprovedene značajne aktivnosti Centralne banke vezane za ispunjenje obaveza na putu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji. Ministarstvu finansija dostavljen je Akcioni plan za usaglašavanje sa pravnom tekovinom u oblasti poglavlja 17 – Ekonomska i monetarna politika, na dalje postupanje, odnosno razmatranje na sjednici Vlade Crne Gore. U okviru Programa ekonomskih reformi Crne Gore (ERP 2017–2019), dostavljeni su traženi podaci o investicijama u Crnoj Gori, u periodu 2011–2016. U okviru planiranog *Twining* projekta IPA 2014, pod nazivom „Podrška regulaciji finansijskih usluga“, održano je nekoliko sastanaka u vezi sa koordinacijom, dobijanjem informacija o tenderskoj proceduri i evaluaciji prispijelih ponuda. Pripremljen je nacrt Pregovaračke pozicije Crne Gore za međuvladinu konferenciju o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji za poglavlje 17 – Ekonomska i monetarna politika. Pripremljeni su i određeni podaci za Evropsku centralnu banku.

Javnost je u skladu sa najvišim standardima transparentnosti pravovremeno informisana o aktivnostima, ciljevima i rezultatima rada CBCG, izdavanjem saopštenja i publikacija, putem veb prezentacija i nastupima u medijima. Centralna banka je nastavila da na svojoj internet stranici objavljuje podatke o pravnim licima i preduzetnicima čiji su računi blokirani u iznosu većem od 10.000 eura u neprekidnom trajanju dužem od 30 dana, u skladu sa usvojenim Zakonom o dopuni Zakona o platnom prometu.

**** Treba imati u vidu da ovaj broj obuhvata i sljedeća lica: pravna lica i preduzetnike koji su brisani iz CRPS a čiji računi još nijesu izbrisani iz Centralnog registra transakcionih računa, pravna lica koja ne predaju godišnje finansijske izvještaje iako su na to zakonom obavezana i pravna lica i preduzetnike koji u prethodnoj godini nijesu imali nikakvih poreskih obaveza niti plaćanja.***